

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

25.04.2016

м. Київ

№ 216

Про вдосконалення підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів

Відповідно до Закону України “Про вищу освіту”, з метою підвищення рівня підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, приведення структури підготовки військових фахівців у відповідність до вимог сучасного етапу розвитку Збройних Сил України

НАКАЗУЮ:

1. Командувачам видів Збройних Сил України, командувачу Високомобільних десантних військ Збройних Сил України, Командувачу Сил Спеціальних операцій Збройних Сил України, командиру військової частини А0515, керівникам структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців, начальникам вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів:

привести зміст підготовки офіцерських кадрів тактичного рівня та сержантського (старшинського) складу у відповідність до Організаційно-методичних рекомендацій з розробки основних нормативних документів, що регламентують навчання курсантів (студентів) у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих

навчальних закладів (додаток до наказу), починаючи з 2016 – 2017 навчального року, з урахуванням нових поглядів на види, форми і способи застосування військ (сил), завдань, до виконання яких вони готуються, досвіду застосування військ у проведенні антитерористичної операції та сучасних воєнних конфліктах;

зосередити головні зусилля під час підготовки військових фахівців на якісному формуванні військово-професійних здібностей майбутніх офіцерів, їх практичній підготовці до виконання обов'язків на посадах за призначенням;

створити робочі групи у своїх структурних підрозділах із залученням представників вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів та організувати розробку зазначеними робочими групами професійних стандартів вищої військової освіти, освітньо-професійних програм підготовки військових фахівців, в яких визначити перелік компетентностей випускників, освітню та професійну кваліфікацію, перелік посад молодшого офіцерського складу, на які призначаються випускники, та затвердити їх у встановленому порядку до 01 серпня 2016 року;

Департаменту військової освіти і науки Міністерства оборони України надати необхідну методичну допомогу під час розробки вищезазначених нормативних документів;

запровадити з 2016 – 2017 навчального року у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів систему нарощування методичних та командирських навичок курсантів.

2. Підготовку військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах сержантського (старшинського) складу розпочати з 2017 – 2018 навчального року за спеціальностями (спеціалізаціями) за схемою підготовки “2 роки курсант” за ступенем вищої освіти “молодший бакалавр” – 2 роки.

3. Підготовку військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах осіб офіцерського складу тактичного рівня, розпочати з 2016 – 2017 навчального року за такими строками навчання:

за схемою підготовки “4 роки курсант” за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу за ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки;

за схемою підготовки “5 років курсант” за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у вищих військових навчальних закладах за ступенем вищої освіти “бакалавр”, – 3,5 року з подальшою підготовкою за ступенем вищої освіти “магістр” – 1,5 року;

за схемою підготовки “курсант” або “студент-курсант” за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за ступенем вищої освіти “бакалавр”, – визначається нормативними документами, що регламентують організацію освітнього процесу зазначених вищих навчальних закладів, з подальшою підготовкою за ступенем вищої освіти “магістр” – 1,5 року.

Студентів, які навчаються за спеціальностями за схемою підготовки “студент-курсант”, переводити у статус “курсант” після набуття ними ступеня вищої освіти “бакалавр”.

4. Курсантів, прийнятих на навчання у 2013, 2014, 2015 роках, перевести у 2016–2017 навчальному році на навчання за спеціальностями та спеціалізаціями, що визначені наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26 березня 2016 року № 122 “Про затвердження Переліку спеціалізацій, за якими визначаються потреби на підготовку військових фахівців з вищою освітою, Додаткового переліку спеціалізацій, за якими визначаються потреби на підготовку військових фахівців з вищою освітою у 2016 році, та Переліку військово-облікових спеціальностей осіб офіцерського складу, що відповідають спеціальностям та спеціалізаціям підготовки військових фахівців” та визначеними цим наказом строками навчання за відповідними ступенями вищої освіти.

Курсанти, прийняті на навчання у 2012 році, продовжують навчання за обраними спеціальностями та спеціалізаціями за ступенями вищої освіти “спеціаліст” або “магістр” строком навчання відповідно до чинного законодавства.

5. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства оборони України від 19 березня 2013 року № 185 “Про організацію розробки галузевих стандартів вищої освіти та стандартів вищої освіти вищих військових навчальних закладів і військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”.

6. Наказ розіслати згідно з розрахунком розсилки.

Міністр оборони України
генерал армії України

С.Т.ПОЛТОРАК

Додаток
до наказу Міністерства оборони України
25.04.2016 № 216

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з розробки основних нормативних документів, що регламентують навчання курсантів (студентів) у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів

1. Загальні положення

Система військової освіти у складі державної системи вищої освіти здійснює наступний крок на шляху впровадження Закону України “Про вищу освіту”, постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266 “Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти”.

На виконання зазначеної постанови наказом Генерального штабу Збройних Сил України від 26 березня 2016 року № 122 введено в дію Перелік спеціалізацій підготовки військових фахівців з вищою освітою у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів ступеня вищої освіти “молодший бакалавр”, “бакалавр” та “магістр”.

Під час розробки основних нормативних документів, що регламентують підготовку військових фахівців за спеціальностями (спеціалізаціями) у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів (далі – ВВНЗ та ВВП ВНЗ) за відповідними ступенями вищої освіти, пропонується керуватися такими вихідними даними та цими методичними рекомендаціями.

2. Рекомендації щодо формування навчального плану

Навчальний план є складовою нормативних документів ВВНЗ та ВВП ВНЗ і включає такі розділи: графік навчального процесу, зведені дані про бюджет навчального часу, дані щодо практик і військового стажування, атестації та план навчального процесу, що визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах європейської кредитно-трансферної системи (далі ЄКТС), послідовність їх вивчення, розподіл навчального часу за видами навчальних занять та контрольні заходи.

У випадку якщо в рамках однієї спеціальності здійснюється підготовка фахівців за кількома спеціалізаціями, навчальний план доповнюється розділом, в якому відображаються навчальні дисципліни кожної спеціалізації, або складається окремо навчальний план за кожною спеціалізацією.

Кількість диференційованих заліків повинна бути, як правило, не більше восьми за семестр (не враховуючи заліків зі стрійової та фізичної підготовки, захисту

результатів військового стажування (практики)). Кількість екзаменів, як правило, – не більше трьох за семестр (не враховуючи екзаменів зі статутів Збройних Сил України, фізичної підготовки та екзамену на право водіння бойових машин і автомобілів).

3. Розрахунок бюджету навчального часу

3.1. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб сержантського (старшинського) складу за схемою підготовки “курсант” із ступенем вищої освіти “молодший бакалавр” – 2 роки.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 104 тижні або 5616 академічних години.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

несення служби – 1 тиждень на рік, всього – 2 тижні;

канікулярні відпустки (відпустки) – по 6 тижнів на кожному курсі, всього – 12 тижнів;

святкові дні – 2 тижні на рік, всього 4 тижні за період навчання;

резерв навчального часу – по 3 тижні на кожному курсі, всього – 6 тижнів або 324 академічних години.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 80 тижнів, 3600 академічних годин (120 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – до 67 тижнів або 3015 академічних годин (100,5 кредиту ЄКТС);

на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на навчальний рік;

на проведення військового стажування – 4 тижні (6 кредитів ЄКТС);

на проведення атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);

резерв навчального часу – 603 академічні години.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 927 академічних годин.

3.2. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу у ВВНЗ за схемою підготовки “4 роки курсант” із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 208 тижнів або 11232 академічних години.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

несення служби – 1 тиждень на рік, всього – 4 тижні;

канікулярні відпустки (відпустки) – по 6 тижнів на кожному курсі, всього – 24 тижні;

святкові дні – 2 тижні на рік, всього – 8 тижнів за період навчання;

резерв навчального часу – по 3 тижні на кожному курсі, всього – 12 тижнів або 648 академічних годин.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 160 тижнів або 7200 академічних годин (240 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – до 137 тижнів або 6165 академічних годин (205,5 кредиту ЄКТС);

на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на навчальний рік;

на проведення військового стажування – 4 тижні (6 кредитів ЄКТС);

на проведення атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);

резерв навчального часу – 1233 академічні години.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 1881 академічну годину.

3.3. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу у ВНП ВНЗ за схемою підготовки “курсант” із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки з подальшою підготовкою із ступенем вищої освіти “магістр” із строком навчання 1,5 року.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 208 тижнів або 11232 академічних години.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

несення служби – 1 тиждень на рік, всього – 4 тижні;

канікулярні відпустки (відпустки) – 6 тижнів на кожному курсі навчання, всього 24 тижня;

святкові дні – 2 тижні на рік, всього 8 тижнів за період навчання;

резерв навчального часу – по 3 тижні на кожному курсі, всього – 12 тижнів або 648 академічних годин).

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 160 тижнів або 7200 академічних годин (240 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – 133 тижні або (5985 академічних годин, 199,5 кредиту ЄКТС);

на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на навчальний рік;

на проведення практики (за військовим спрямуванням) – 2 тижні (3 кредити ЄКТС);

на розробку атестаційної роботи – до 6 тижнів (9 кредитів ЄКТС);

на проведення атестації курсантів – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);

резерв навчального часу – 1197 академічних годин.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 1845 академічних годин.

3.4. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу у ВНП ВНЗ за схемою підготовки “студент” із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки з подальшою підготовкою із ступенем вищої освіти “магістр” із строком навчання 1,5 року.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу студентів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 208 тижнів або 11232 академічних години.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

проведення первинної військово-професійної підготовки – 4 тижні (2 тижні на першому курсі та 2 тижні на четвертому курсі навчання);

канікулярні відпустки (відпустки) – по 6 тижнів на першому та четвертому курсі і по 8 тижнів на другому та третьому курсі, всього – 28 тижнів;

святкові дні – 2 тижні на рік, всього – 8 тижнів за період навчання;

резерв навчального часу – 6 тижнів або 324 академічні години.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 160 тижнів або 7200 академічних годин (240 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – до 141 тижня або 6345 академічних годин (211,5 кредиту ЄКТС);

на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на навчальний рік;

на проведення практики (за військовим спрямуванням) – 2 тижні (3 кредити ЄКТС);

на розробку атестаційної роботи – до 6 тижнів (9 кредитів ЄКТС);

на проведення атестації студентів – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);
резерв навчального часу – 1269 академічних годин.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 1593 академічні години.

3.5. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу у ВВНЗ, які навчаються за схемою підготовки “курсант” із ступенем вищої освіти “бакалавр”, із строком навчання 3,5 року з подальшою підготовкою із ступенем вищої освіти “магістр” із строком навчання 1,5 року.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 182 тижні або 9828 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

несення служби – 1 тиждень на рік, всього – 3 тижні;

канікулярні відпустки (відпустки) – 6 тижнів на перших трьох курсах і 2 тижні на випускному курсі, всього – 20 тижнів;

святкові дні – 2 тижні на рік, на останньому курсі – 1 тиждень, всього – 7 тижнів за період навчання;

резерв навчального часу – 12 тижнів за період навчання або 648 академічних годин.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 140 тижнів або 6300 академічних годин (210 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – до 117 тижнів або 5265 академічних годин (175,5 кредиту ЄКТС);

на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на навчальний рік;

на проведення практики (за військовим спрямуванням) – 2 тижні (3 кредити ЄКТС);

на розробку атестаційної роботи – не менше 4 тижнів (6 кредитів ЄКТС);

на проведення атестації курсантів – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);

резерв навчального часу – 1053 академічні години.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 1701 академічна година.

3.6. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у ВВНЗ за схемою підготовки “курсант” із ступенем вищої освіти “магістр”, із строком навчання 1,5 року.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів (слухачів, студентів) становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 78 тижнів або 4212 академічних годин.

Під час розрахунку бюджету навчального часу із загального (календарного) обсягу часу виключаються:

- несення служби – 2 тижні за період навчання;
- канікулярні відпустки (відпустки) – 10 тижнів;
- святкові дні – 3 тижні за період навчання;
- резерв навчального часу – 3 тижні або 162 академічні години.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 60 тижнів або 2700 академічних годин (90 кредитів ЄКТС), у тому числі:

- на теоретичне навчання – до 43 тижнів або 1935 академічних годин (64,5 кредиту ЄКТС);
- на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на період навчання;
- на проведення військового стажування – 4 тижні (6 кредитів ЄКТС);
- на розробку атестаційної роботи (проекту) – не менше 6 тижнів (9 кредитів ЄКТС);
- на проведення атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);
- резерв навчального часу – 387 академічних годин.

Загальний резерв навчального часу за період навчання складає 549 академічних годин.

3.7. За спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у ВВП ВНЗ за схемою підготовки “студент – курсант” із ступенем вищої освіти “магістр”, із строком навчання 1,5 року.

Тривалість навчального року складає 52 тижні. Максимальний тижневий бюджет часу курсантів становить 54 академічні години. Тривалість академічної години – 45 хвилин.

Загальний (календарний) обсяг часу підготовки складає 78 тижнів або 4212 академічних годин.

резерв навчального часу – 7 тижнів або 378 академічних годин.

На виконання навчального плану за освітньо-професійною програмою передбачається тижневе навантаження 45 академічних годин, що дорівнює 1,5 кредиту ЄКТС.

Бюджет навчального часу (загальний обсяг часу навчальної роботи) складає 60 тижнів або 2700 академічних годин (90 кредитів ЄКТС), у тому числі:

на теоретичне навчання – до 41 тижня або 1845 академічних годин (61,5 кредиту ЄКТС);	
на екзаменаційні сесії – від 2 до 4 тижнів на період навчання;	
на проведення військового стажування – 4 тижні (6 кредитів ЄКТС);	
на розробку атестаційної роботи (проекту) – не менше 6 тижнів	(9
кредитів ЄКТС);	
на проведення атестації випускників – 3 тижні (4,5 кредиту ЄКТС);	
резерв навчального часу – 369 академічних годин.	
Загальний резерв навчального часу за період навчання складає	747
академічних годин.	

4. Рекомендації щодо формування змісту плану навчального процесу

4.1. План навчального процесу визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення навчальних дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального часу, форми поточного та підсумкового контролю.

План навчального процесу складається з навчальних дисциплін циклів загальної та професійної підготовки.

Під час формування (складання) плану навчального процесу підготовки військових фахівців необхідно враховувати перелік навчальних дисциплін, рекомендований Міністерством освіти і науки України.

Перелік навчальних дисциплін за циклами загальної та професійної підготовки визначається освітньо-професійною програмою за спеціальністю (спеціалізацією) для кожного ступеня вищої освіти.

У ВНП ВНЗ розподіл навчальних дисциплін за циклами підготовки визначається нормативними документами, що регламентують організацію освітнього процесу відповідного ВНЗ.

Цикл навчальних дисциплін загальної підготовки може складатися з переліку навчальних дисциплін гуманітарної та соціально-економічної, природничо-наукової і базової підготовки тощо.

Цикл навчальних дисциплін професійної підготовки може складатися з переліку навчальних дисциплін професійно-практичної, військово-професійної, професійно-спеціальної підготовки тощо.

Навчальні дисципліни повинні забезпечити формування у випускників загальних і професійних (військово-професійних, військово-спеціальних тощо) компетентностей, набуття та розвиток знань, умінь, практичних навичок, розуміння та здатностей, визначених стандартом вищої військової освіти за спеціальністю та професійним стандартом вищої військової освіти за спеціалізацією підготовки.

До переліку навчальних дисциплін циклів загальної та професійної підготовки плану навчального процесу включаються окремі навчальні дисципліни військово-професійного спрямування.

Окремі навчальні дисципліни військово-професійного спрямування для підготовки військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах осіб офіцерського складу тактичного рівня всіх спеціальностей повинні забезпечити формування військово-професійних компетентностей за спеціальністю професійного стандарту вищої військової освіти (отримання знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої служби у військах, вирішення військово-професійних завдань тощо) та визначення професійної кваліфікації – офіцера військового управління тактичного рівня.

Окремі навчальні дисципліни військово-професійного спрямування для підготовки військових фахівців для проходження військової служби за контрактом на посадах сержантського (старшинського) складу всіх спеціальностей повинні забезпечити формування військово-професійних компетентностей за спеціальністю професійного стандарту вищої військової освіти для сержантського (старшинського) складу.

Перелік навчальних дисциплін циклу професійної підготовки військового фахівця за спеціалізацією та їх зміст визначається залежно від військово-облікової спеціальності, службових функцій за посадою. Ці навчальні дисципліни повинні забезпечити формування професійно-спеціальних компетентностей за спеціалізацією, що визначені у професійному стандарті вищої військової освіти відповідної військово-облікової спеціальності (групи військово-облікових спеціальностей).

Формування професійних компетентностей відбувається шляхом набуття під час навчання суми компетентностей, які є комбінацією характеристик (що відносяться до знань і їх застосування, умінь, навичок і здібностей, цінностей і особистих якостей) і дозволяють забезпечити виконання військово-професійних обов'язків на високому рівні. Важливим аспектом цього процесу є удосконалення відповідних навчальних планів і програм навчальних дисциплін з урахуванням формування професійних компетентностей, які є актуальними на сучасному етапі розвитку Збройних Сил України.

4.2. Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки і обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб сержантського (старшинського) складу, які навчаються із ступенем вищої освіти “молодший бакалавр” – 2 роки, наведено в таблиці 1.

Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти,
 строк навчання – 2 роки, 3600 годин (120 кредитів)

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна кількість академічних годин (кредитів ЄКТС)
1	2	3
1	Історія України та української культури	90/3
2	Українська мова за професійним спрямуванням	45/1,5
3	Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика)	60/2
4	Основи правознавства*****	45/1,5
5	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	180/6,0
6	Фізичне виховання	135/4,5
7	Військове стажування	180/6
8	Військова педагогіка	45/1,5
9	Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)	45/1,5
10	Загальна тактика	90/3
11	Основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО)	45/1,5
12	Військова топографія	45/1,5
13	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів	45/1,5
14	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	45/1,5
15	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	60/2
16	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка, Управління маломірними судами – для спеціальностей підготовки військових фахівців морського профілю)	255/8,5
17	Безпека військової діяльності	45/1,5
18	Бойова система виживання воїнів (у т. ч. військово-медична підготовка)	45/1,5

4.3. Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки і обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у ВВНЗ із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, строк навчання – 4 роки, 7200 годин (240 кредитів)
(командного фаху)

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна кількість академічних годин (кредитів ЄКТС)
1	2	3
1	Історія України та української культури	90/3
2	Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика)	90/3
3	Українська мова за професійним спрямуванням	90/3
4	Політологія та соціологія	90/3
5	Іноземна мова	150/5
6	Загальна тактика	150/5
7	Основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО)	120/4
8	Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у тому числі охорона державної таємниці, безпека життєдіяльності, основи охорони праці, безпека військової діяльності)	120/4
9	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)	90/3
10	Військова топографія	90/3
11	Інженерна підготовка	90/3
12	Організація військового зв'язку,	60/2
13	Бойова система виживання воїнів (у тому числі військово-медична підготовка)	45/1,5
14	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	90/3
15	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	90/3

16	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка)	255/8,5

Продовження таблиці 2

1	2	3
17	Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка****	270/9
18	Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)	45/1,5
19	Військове стажування	180/6
20	Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право, морське право для спеціальностей підготовки військових фахівців морського профілю)*****	75/2,5
21	Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)	60/2
22	Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України	60/2
23	Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)	210/7

4.4. Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки і обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу у ВНП ВНЗ за схемою підготовки “курсант” та “студент” із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 4 роки наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, строк навчання – 4 роки, 7200 годин (240 кредитів)

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна кількість академічних годин (кредитів ЄКТС)
1	2	3
1	Практика (за військовим спрямуванням)*****	90/3
2	Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право, морське право для спеціальностей підготовки військових фахівців морського профілю)*****	75/2,5
3	Військова педагогіка та психологія (у тому числі лідерство)	60/2

4	Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України	60/2
5	Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)	210/7
6	Загальна тактика	150/5

Продовження таблиці 3

1	2	3
7	Основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО)	120/4
8	Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у тому числі охорона державної таємниці, безпека життєдіяльності, основи охорони праці, безпека військової діяльності)	120/4
9	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів (у тому числі екологія)	90/3
10	Військова топографія	90/3
11	Інженерна підготовка	90/3
12	Організація військового зв'язку,	60/2
13	Бойова система виживання воїнів (у тому числі військово-медична підготовка)	45/1,5
14	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)	90/3
15	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	90/3
16	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка)	255/8,5
17	Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка ****	270/9
18	Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)	45/1,5

4.5. Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки і обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються за схемою підготовки “курсант” із ступенем вищої освіти “бакалавр” – 3,5 року, та для військових фахівців, які здобувають вищу освіту у військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за цивільними спеціальностями, наведено в таблиці 4.

Таблиця 4

Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти строк навчання – 3,5 року, 6300 годин (210 кредитів)

№	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна

з/п		кількість академічних годин (кредитів ЄКТС)
1	2	3
1	Історія України та української культури	90/3

Продовження таблиці 4

1	2	3
2	Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика і естетика)	90/3
3	Українська мова за професійним спрямуванням	90/3
4	Політологія та соціологія	90/3
5	Іноземна мова	150/5
6	Практика (за військовим спрямуванням)*****	90/3
7	Правознавство (у тому числі основи військового законодавства та міжнародне гуманітарне право, морське право для спеціальностей підготовки військових фахівців морського профілю)*****	75/2,5
8	Військова педагогіка та психологія (у тому числі Авіаційна психологія для спеціальностей підготовки військових фахівців льотного профілю, лідерство)	60/2
9	Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)*	210/7
10	Загальна тактика	150/5
11	Основи військового управління (у тому числі штабні процедури НАТО)	120/4
12	Управління повсякденною діяльністю підрозділів (у тому числі охорона державної таємниці, безпека життєдіяльності, основи охорони праці)	120/4
13	Радіаційний, хімічний, біологічний захист підрозділів	90/3
14	Інженерна підготовка	90/3
15	Військова топографія **	90/3
16	Організація військового зв'язку	60/2
17	Бойова система виживання воїнів (у тому числі військово-медична підготовка)	45/1,5
18	Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стрілецька підготовка)	90/3
19	Стрілецька зброя та вогнева підготовка	90/3
20	Автомобільна техніка (у тому числі автомобільна підготовка ***)	255/8,5
21	Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка ****	225/7,5
22	Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі	45/1,5

історія українського війська)

4.6. Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки і обсяг часу на їх засвоєння для включення до навчального плану за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які продовжують навчання із ступенем вищої освіти “магістр” – 1,5 роки, наведено в таблиці 5.

Таблиця 5

Перелік окремих навчальних дисциплін військово-професійного спрямування за освітньо-професійною програмою на другому (магістерському) рівні вищої освіти строк навчання – 1,5 року, 2700 годин (90 кредитів)

№ з/п	Назва навчальної дисципліни	Мінімальна кількість академічних годин (кредитів ЄКТС)
1	2	3
1	Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України (якщо не вивчалась при отриманні попереднього ступеня вищої освіти)	60/2
2	Іноземна мова професійного спрямування *	90/3
3	Безпека військової діяльності	45/1,5
4	Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка ****	90/3
5	Військове стажування	180/6

Примітки:

1. У таблицях надано варіант розподілу за циклами та перелік навчальних дисциплін військового спрямування за освітньо-професійними програмами підготовки військових фахівців, їх мінімальний обсяг у годинах (кредитах ЄКТС).

2. Розподіл за циклами та перелік навчальних дисциплін військового спрямування, їх мінімальний обсяг є рекомендованими та можуть бути збільшені з урахуванням Закону України “Про вищу освіту”, інших нормативно-правових актів (наказів, розпоряджень) Міністерства оборони України та рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

Для військових фахівців за спеціальностями (спеціалізаціями) підготовки осіб офіцерського складу, які навчаються у військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів за схемою підготовки “курсант” або “студент-курсант”,

дозволяється, за потреби, здійснювати вивчення навчальних дисциплін військово-професійного спрямування при опануванні ступеня вищої освіти “магістр”.

* метою вивчення курсантами іноземної мови протягом навчання у ВВНЗ і ВВП ВНЗ є розвиток і вдосконалення мовленнєвих вмінь і навичок у професійній сфері військовослужбовців в усній та письмовій формах відповідно до мовного стандарту НАТО STANAG 6001 (з аудіювання, говоріння, читання та письма), а також вивчення військової та спеціальної термінології відповідно до потреб подальшої військової служби.

Курс вивчення іноземної мови складається з таких частин:

вступний курс (навчальна дисципліна “Іноземна мова”), призначений для систематизації та підтримання раніше отриманих знань. Його проведення рекомендовано з першого по третій семестр з інтенсивністю 2 години практичних занять на тиждень;

загальний курс (навчальна дисципліна “Іноземна мова (військово-спеціальна мовна підготовка)”, що є основною частиною курсу вивчення іноземної мови, та метою якого є вивчення військової термінології за фахом, проводиться за комунікативною методикою з максимальною інтенсивністю (2 – 4 години практичних занять під керівництвом викладача на тиждень).

Під час вивчення курсу іноземної мови особлива увага приділяється активному засвоєнню лексики та розвитку практичних комунікативних навичок, насамперед з аудіювання та говоріння.

Вивчення курсу закінчується складанням комплексного іспиту в обсязі вимог СМР 2 та мовною сертифікацією;

** для спеціальностей підготовки військових фахівців морського профілю дозволяється заміна навчальної дисципліни на навчальну дисципліну, профільну за фахом (за рішенням вченої ради ВВНЗ та ВВП ВНЗ);

*** для спеціальностей підготовки військових фахівців льотного та морського профілів дозволяється заміна навчальної дисципліни на навчальну дисципліну, профільну за фахом (за рішенням вченої ради ВВНЗ та ВВП ВНЗ);

**** додатково передбачити 2 години занять під час проведення самостійної роботи під керівництвом фахівця з фізичної підготовки протягом кожного семестру, рівномірно на кожний навчальний тиждень;

вивчення курсу навчальної дисципліни “Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка” закінчується складанням комплексного екзамену на випускному курсі.

***** практика (за військовим спрямуванням) є обов’язковим компонентом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня і планується на останньому курсі протягом 2 тижнів (3 кредитів ЄКТС) з курсантами (студентами);

практична підготовка планується та проводиться на кожному курсі навчання, обсяг навчального часу на практичну підготовку може бути збільшено за рахунок навчальних дисциплін циклу професійної підготовки, якщо це передбачено основними нормативними документами ВВНЗ (ВВП ВНЗ);

***** до навчальної дисципліни “Правознавство” включити окремий змістовий модуль з вивчення питань запобігання і протидії корупції та формування доброчесності;

курсанти льотного профілю навчання під час вивчення навчальних дисциплін циклу професійної підготовки проходять льотне навчання на літаках (вертольотах) початкового навчання, навчально-тренувальних та бойових (навчально-бойових) літаках у військових частинах;

до проведення навчальних занять з навчальної дисципліни “Бойова система виживання воїнів (у тому числі “Військово-медична підготовка”) залучати начальників медичних служб – начальників медичних пунктів (офіцерів) або начальників медичних пунктів – лікарів (працівників Збройних Сил України) ВВНЗ (ВНП ВНЗ).

5. Рекомендації щодо планування практичної підготовки

5.1. Практична підготовка випускників ВВНЗ та ВНП ВНЗ спрямована на підготовку до виконання службових обов’язків за посадовим призначенням.

Зміст, строк, час проведення, кількість заходів практичної підготовки визначаються освітньо-професійною програмою та основними нормативними документами ВВНЗ та ВНП ВНЗ з урахуванням вимог нормативно-правових документів Генерального штабу Збройних Сил України.

Практична підготовка планується на кожному курсі навчання ВВНЗ та ВНП ВНЗ та проводиться у структурних підрозділах ВВНЗ та ВНП ВНЗ, що забезпечують практичну підготовку, та у військових частинах (установах, закладах, полігонах) Збройних Сил України (за потребою) з урахуванням визначених спеціальностей (спеціалізацій).

Практична підготовка (польові виходи, практики (навчальні, військові, корабельні, ремонтні, виробничі, лікарські тощо), льотні навчання курсантів, тактичні (тактико-спеціальні) заняття), тактичні навчання, практичне виконання навчально-бойових задач тощо), визначена ВВНЗ та ВНП ВНЗ, включається до освітньо-професійної програми та навчального плану як окремі навчальні дисципліни (або як цикли навчальних занять навчальних дисциплін) за рахунок обсягу навчального часу дисциплін циклу професійної підготовки.

Крім цього, за попереднім розподілом для набуття досвіду в практичному виконанні службових обов’язків на посадах молодшого офіцерського і сержантського (старшинського) складу за призначенням проводяться: військове (флотське) стажування курсантів, практика та практика (за військовим спрямуванням), яка планується на останньому курсі за освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня протягом 2 тижнів (3 кредитів ЄКТС) з курсантами (студентами).

Військове (флотське) стажування курсантів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і планується на випускному курсі протягом 4 тижнів (6 кредитів ЄКТС).

Стажування проводиться з метою набуття та вдосконалення курсантами необхідних знань, вмінь та практичних навичок у виконанні обов'язків за відповідною посадою у військових частинах (установах, організаціях) Збройних Сил України або у військових формуваннях, що підпорядковані іншим державним органам виконавчої влади України.

Практика проводиться з метою набуття курсантами (слухачами, студентами) умінь та практичних навичок у виконанні технологічних операцій з технічного обслуговування та ремонту озброєння і військової техніки (далі – ОВТ), реалізації службових завдань військово-професійної діяльності.

Перелік усіх видів практики для кожної спеціальності або спеціалізації, їх форми, зміст, тривалість і строки проведення визначаються в навчальних планах та програмах.

5.2. З метою розширення знань та поглибленого вивчення окремих навчальних дисциплін, сучасних зразків озброєння, військової та електронно-обчислювальної техніки, вдосконалення практичної підготовки та практичного відпрацювання навчально-бойових завдань, проведення наукової роботи курсанта (студента) та участі в олімпіадах, конкурсах, конференціях, гуртках (секціях), проведення моделювання і виконання інших творчих завдань розробляється План вдосконалення практичної підготовки курсантів (студентів) ВВНЗ та ВВП на період навчання (далі – План) за спеціальністю (спеціалізацією), до якого включаються заходи, передбачені планом-програмою первинної військово-професійної підготовки та додаткові заходи (різні види навчальних занять (у тому числі з фізичної підготовки), тренажі, семінари та різні форми практичної підготовки тощо) за рахунок загального резерву навчального часу за період навчання.

Додаткові заходи практичної підготовки плануються ВВНЗ та ВВП ВНЗ з урахуванням вимог нормативно-правових документів Генерального штабу Збройних Сил України, досвіду застосування військ у проведенні антитерористичної операції та сучасних воєнних конфліктах спільно з командувачами видів Збройних Сил України, командиром військової частини А0515, керівниками структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців.

План розробляється ВВНЗ та ВВП ВНЗ за кожною спеціальністю (спеціалізацією) на строк навчання, погоджується з Департаментом військової освіти і науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України та затверджується керівником органу військового управління, який є замовником на підготовку військових фахівців відповідної спеціальності (спеціалізації).

З метою забезпечення виконання Плану щорічно здійснюється розрахунок обсягу навчального навантаження науково-педагогічних (педагогічних) працівників на навчальний рік згідно з вимогами відповідних нормативно-правових актів.

Розрахунок обсягу навчального навантаження науково-педагогічних (педагогічних) працівників ВВНЗ та ВНП ВНЗ на навчальний рік розробляється ВВНЗ та ВНП ВНЗ, погоджується з Департаментом військової освіти та науки Міністерства оборони України, з Головним управлінням оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу Збройних Сил України та затверджується керівником органу військового управління, який є замовником на підготовку військових фахівців.

Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, визначена розрахунком обсягу навчального навантаження науково-педагогічних (педагогічних) працівників ВВНЗ та ВНП ВНЗ, щорічно враховується під час відпрацювання змін до штатів ВВНЗ та ВНП ВНЗ.

Облік заходів, передбачених Планом, здійснюється щорічно протягом навчального року в журналі обліку заходів з практичної підготовки за навчальними групами, які ведуться та зберігаються в навчальних частинах (відділеннях) факультетів (коледжів).

5.3. Зміст навчального плану та плану вдосконалення практичної підготовки курсантів (студентів) ВВНЗ та ВНП ВНЗ повинен органічно поєднувати складові, які в сукупності забезпечують якісну підготовку військових фахівців, формування загальних і професійних (військово-професійних, військово-спеціальних тощо) компетентностей, визначених стандартом вищої військової освіти та професійним стандартом вищої військової освіти.

6. Рекомендації щодо розробки робочого навчального плану

Для конкретизації планування навчального процесу, своєчасного внесення до навчального процесу необхідних змін, визначених у рішенні керівника ВВНЗ та ВНП ВНЗ щодо організації освітньої діяльності на наступний навчальний рік, складається робочий навчальний план.

Робочий навчальний план містить: графік-календар навчального процесу; назви навчальних дисциплін; розподіл навчального часу за ними по семестрах та за видами навчальних занять і всіма формами організації освітнього процесу; індивідуальні завдання; форми контролю за дисциплінами; види практик та форми атестації.

Під час складання робочих навчальних планів враховуються такі особливості: навчальні дисципліни обсягом більш ніж 8 кредитів (288 годин) розподіляються на певні кредитні модулі для вивчення в окремих семестрах із зазначенням їх порядкових номерів, кодів та назв;

окремо визначаються всі кредитні модулі програми підготовки;
кредитні модулі структуруються згідно з навчальним планом;

оптимальний обсяг кредитного модуля (це забезпечить зменшення кількості кредитних модулів, які вивчаються у семестрі одночасно) – 4 – 6 кредитів;
мінімальний обсяг кредитного модуля складає, як правило, не менше 1,5 кредиту;

окремо визначаються всі кредитні модулі програми підготовки, у тому числі кредитні модулі курсових проектів (робіт) із зазначенням відповідного необхідного часу самостійної роботи курсанту (студенту) на їх виконання і захист;

розподіл усіх індивідуальних семестрових завдань з певних дисциплін проводиться з урахуванням необхідного часу самостійної роботи курсанта (студента).

7. Рекомендації щодо розробки програми навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни циклів загальної та професійної підготовки визначає мету, зміст навчальної дисципліни, міждисциплінарні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами, які забезпечують її вивчення, найбільш доцільні засоби організації засвоєння цього змісту тими, хто навчається, форму підсумкового контролю успішності навчання.

З урахуванням місця та значення навчальної дисципліни в системі підготовки військового фахівця, програма навчальної дисципліни повинна забезпечити якісну реалізацію відповідних вимог, визначених стандартами вищої військової освіти.

У програмі навчальної дисципліни визначаються та формулюються результати навчання для загальних і професійних (військово-професійних, військово-спеціальних тощо) компетентностей.

Програми навчальних дисциплін циклів загальної та професійної підготовки розробляються з військово-прикладною та практичною спрямованістю.

8. Рекомендації щодо розробки робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни визначає порядок і послідовність засвоєння змісту навчання, розподіл його за організаційними формами вивчення дисципліни (навчальні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи), конкретизує інформаційно-методичне і матеріально-технічне забезпечення, критерії оцінювання рівня її засвоєння, а також форми та засоби поточного і семестрового контролю.

Структурні складові робочої програми навчальної дисципліни: опис навчальної дисципліни, мета вивчення та завдання навчальної дисципліни, структура та зміст навчальної дисципліни, теми лекційних, групових, семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи, індивідуальні завдання, методи навчання

та контролю, розподіл балів, які отримують курсанти (слухачі, студенти), методичне забезпечення, рекомендована література (базова, допоміжна), інформаційні ресурси.

Розподіл навчального часу дисципліни за семестрами та видами занять у робочій програмі навчальної дисципліни вказується відповідно до програми навчальної дисципліни.

9. Рекомендації щодо розробки плану-програми первинної військово-професійної підготовки

Обов'язковою складовою практичної підготовки військових фахівців є первинна військово-професійна підготовка (далі – ПВПП) курсантів (студентів).

ПВПП курсантів (студентів) проводиться у структурних підрозділах ВВНЗ (ВНП ВНЗ), що забезпечують практичну підготовку, навчальних центрах ВВНЗ та ВНП ВНЗ або навчальних центрах видів (родів) Збройних Сил України.

Перед проведенням ПВПП безпосередньо у ВВНЗ та ВНП ВНЗ протягом 2 – 3 діб формуються навчальні підрозділи курсантів.

Після завершення ПВПП протягом 1 – 2 діб здійснюється підготовка та урочисте прийняття Військової присяги курсантами.

З курсантами ВВНЗ та ВНП ВНЗ ПВПП проводиться за окремим планом-програмою до початку навчального року за рахунок часу, який не зараховується до загального (календарного) обсягу часу підготовки за освітньо-професійною програмою.

Зі студентами ВВНЗ та ВНП ВНЗ, які навчаються за схемою “студент – курсант”, ПВПП проводиться протягом навчання шляхом організації літніх табірних зборів у ВВНЗ та ВНП ВНЗ: до 2 тижнів після першого курсу та до 2 тижнів на старших курсах за рахунок бюджету навчального часу.

ПВПП закінчується переведенням тих, хто навчається, у категорію “курсант” та урочистим прийняттям Військової присяги і укладанням контрактів про проходження військової служби у Збройних Силах України.

План-програма ПВПП курсантів тривалістю 3 тижні. Зміст і методика проведення ПВПП курсантів (студентів) враховує Програму бойової підготовки молодого солдата (матроса), що визначається Генеральним штабом Збройних Сил України.

Зміст ПВПП та обсяг часу на її проведення тривалістю 3 тижні наведено в таблиці 8.

№ з/п	Предмет навчання	Всього годин	Із них	
			під керівництвом викладача	самостійна робота
Ознайомчий курс				
1	Заходи безпеки	6	4	2
2	Воєнно-ідеологічна підготовка	4	2	2
3	Правова підготовка	4	2	2
4	Військово-цивільні відносини	2	1	1
5	Міжнародне гуманітарне право	2	1	1
6	Статути Збройних Сил України	6	4	2
Всього годин:		24	14	10
Навчальний курс				
7	Тактична підготовка*	30	22	8
8	Бойовий досвід застосування підрозділів	6	4	2
9	Захист від засобів ураження	8	6	2
10	Психологічна підготовка	8	6	2
11	Розвідувальна підготовка	4	2	2
12	Інженерна підготовка	12	8	4
13	Військова топографія	4	2	2
14	Підготовка зі зв'язку	4	2	2
15	Радіаційний, хімічний, біологічний захист	6	4	2
16	Військово-медична підготовка	8	6	2
17	Вогнева підготовка	27	24	3
18	Стройова підготовка	6	4	2
19	Фізична підготовка	6	4	2
Всього годин:		139	94	35
Разом		153	108	45

*для курсантів факультету військово-морських сил Одеської національної морської академії – тактична та військово-морська підготовка;

*для курсантів Харківського університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба льотного профілю – тактична та початкова парашутна підготовка обсягом навчальних годин, необхідних для виконання Курсу парашутної підготовки авіації Збройних Сил України.

10. Рекомендації щодо запровадження системи нарощування методичних та командирських навичок курсантів

Система методичної підготовки, головне завдання якої полягає в тому, щоб надати майбутньому випускнику – офіцеру військового управління тактичного рівня вміння застосовувати на практиці отримані знання та навички в навчанні та вихованні підлеглих з урахуванням особливостей конкретної обстановки, колективу та особистості.

Процес нарощування методичних та командирських навичок курсантів повинен бути безперервним протягом усього строку навчання за відповідною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою підготовки військових фахівців і тісно взаємопов'язаним із повсякденним життям і діяльністю курсантів як невід'ємною частиною освітнього процесу ВВНЗ та ВНП ВНЗ.

Система нарощування методичних та командирських навичок курсантів охоплює основні етапи теоретичної підготовки, практичної підготовки та нарощування методичних та командирських навичок під час служби. Навчально-методичні заходи, які проводяться на кожному етапі у сукупності допомагають формувати майбутнього офіцера як командира-вихователя, що володіє певним обсягом знань і навичок методичного характеру.

Етап теоретичної підготовки передбачає вивчення навчальних дисциплін згідно з навчальним планом підготовки військових фахівців (у тому числі дисциплін військово-професійного спрямування), зміст яких направлено на формування в курсантів (студентів) світоглядних, морально-етичних цінностей, загальнокультурної, професійної та практичної підготовки.

Етап практичної підготовки передбачає:

індивідуальну роботу курсантів (студентів) на семінарах, групових вправах, практичних заняттях;

виконання обов'язків командирів відділень, взводу, розрахунків і проведення різних видів занять із солдатами, сержантами під час проведення практики (за військовим спрямуванням);

проведення різних видів занять за розкладом із курсантами (студентами) за окремими навчальними дисциплінами згідно з навчальним планом;

виконання обов'язків начальників станцій, екіпажів, командирів взводів, рот і проведення різних видів занять під час проведення заходів практичної підготовки;

участь курсантів у проведенні практичних заходів під час тактичних навчань (командно-штабних ігор);

виконання обов'язків за відповідною посадою і проведення різноманітних занять із солдатами, сержантами і офіцерами військової частини під час проведення військового стажування;

виконання і захист дипломного проекту (роботи).

Етап нарощування методичних та командирських навичок під час служби передбачає:

- активну воєнно-наукову роботу;
- проведення наукових, технічних та інших інформувань;
- доповіді і виступи на семінарах та конференціях;
- участь у різноманітних конкурсах, тематичних вечорах, оглядах і змаганнях;
- несення внутрішньої, гарнізонної і вартової служби;
- підготовка і участь у військових парадах;
- виконання обов'язків асистентів викладачів на заняттях;
- виконання обов'язків молодших командирів;
- робота в предметно-методичних комісіях профілюючих кафедр;
- керівництво під час проведення тренажів на військовій техніці;
- щоденний аналіз результатів несення служби внутрішніх нарядів і варт.

Система нарощування методичних та командирських навичок курсантів (студентів) передбачає проведення заходів з методичної підготовки в обсязі 15–20 годин, а з командирської підготовки 30–40 годин за період навчання у ВВНЗ та ВВП ВНЗ.

Для втілення системи в життя ВВНЗ та ВВП ВНЗ необхідні певні умови: досвідчені висококваліфіковані науково-педагогічні працівники, керівники факультетів, командири курсантських підрозділів, сучасна навчальна матеріально-технічна база і відповідне інформаційно-методичне забезпечення (методична, педагогічна, науково-технічна та інша література).

У процесі вдосконалення методичної підготовки курсантів (студентів) у ВВНЗ та ВВП ВНЗ застосовуються технічні засоби навчання, навчально-методичні кабінети, навчальні кабінети факультетів, кафедр тощо.

Для забезпечення методичних навичок на кафедрах ВВНЗ та ВВП ВНЗ визначають окремі навчальні дисципліни згідно з навчальним планом (робочим навчальним планом), за якими буде здійснюватися методична підготовка курсантів (студентів).

Під час розробки програм навчальних дисциплін (робочих програм навчальних дисциплін) окремі види навчальних занять (групові, практичні, семінарські тощо) визначаються як методичні. Проведення таких занять передбачається курсантами (студентами) з метою придбання методичних та командирських навичок. Підготовку курсантів (студентів) до проведення цих занять здійснює керівник занять за рахунок часу, відведеного на методичну роботу або консультацію. З метою залучення більшої кількості курсантів (студентів) до підготовки та проведення занять здійснюється їх попередній розподіл щодо відпрацювання окремих навчальних питань, що передбачає дане заняття.

Після проведення навчального заняття (як методичного) керівник заняття здійснює аналіз (обговорення) заняття (окремого питання), оцінює підготовку до проведення заняття (відпрацювання плану проведення заняття, методичної розробки тощо), якість проведення самого заняття, визначає недоліки та надає методичні

рекомендації. Оцінювання заняття здійснюється за шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Система нарощування методичних та командирських навичок курсантів (студентів) передбачає облік методичної підготовки курсантів протягом усього строку навчання у ВВНЗ та ВВП ВНЗ.

Облік методичних та командирських навичок курсантів (студентів) здійснюється в журналі обліку заходів з набуття методичних та командирських навичок для кожного курсанту (студенту) навчальної групи.

У розділі “Індивідуальний облік” записуються всі заходи, на яких курсант (студент) виступав у ролі командира, керівника, організатора, вихователя, набуваючи досвід в організації і несенні служби військ на офіцерських і сержантських посадах під час занять та в позанавчальний час. Якість проведеного курсантом заходу оцінюється особою, під керівництвом якої він організовувався і проводився (викладачем, командиром, начальником).

Результати індивідуальної методичної, командирської підготовки курсантів (студентів) аналізуються начальником факультету (курсу) і враховуються під час атестування.

За початкове оформлення журналу, облік і ведення записів щодо набуття методичних та командирських навичок курсантів (студентів) під час занять та в позанавчальний час, за організацію зберігання журналу і своєчасність надання його на заняття у відповідності із розкладом занять відповідає начальник курсу.

Командир навчальної групи несе відповідальність за зберігання журналу під час проведення заняття.

Форма журналу обліку заходів з набуття методичних та командирських навичок визначається ВВНЗ та ВВП ВНЗ. Журнал зберігається на факультеті разом із журналом обліку навчальних занять курсантів (студентів).

Система нарощування методичних та командирських навичок курсантів (студентів) та інші питання, пов'язані з організацією, забезпеченням та проведенням у всьому складному комплексі запланованих заходів, визначаються Положенням про організацію освітнього процесу ВВНЗ та ВВП ВНЗ.

Директор Департаменту військової освіти
та науки Міністерства оборони України
генерал-майор

І.В.ТОЛОК